

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นมาตรการหนึ่งของการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

1) เป็นการลดความเสียหายของโทษจำคุกระยะสั้น หรือลดบรณมลทินแก่ผู้ต้องขังที่กระทำผิดโทษจากการถูกคุมขังในเรือนจำและเป็นการลดโอกาสในการเรียนรู้หรือถ่ายทอดเทคนิคอาชญากรรมจากผู้ต้องขังที่เป็นอาชญากรอาชีพไปในที่สุดและยังสามารถกลับเข้าสู่สังคมใช้ชีวิตได้ตามปกติ ไม่ถูกตราหน้าว่าเป็นคนชั่วหรือถูกตัดออกจากครอบครัวเพื่อนฝูงและสังคมซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา

2) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ปรับสภาพชีวิตในชุมชนอิสระให้ดียิ่งขึ้นโดยผู้กระทำความผิดจะได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ที่คอยควบคุมสอดส่องดูแลและให้คำปรึกษาตลอดจนให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถปรับตัวเองในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ตามปกติ สามารถประกอบอาชีพทำมาหาเลี้ยงครอบครัวได้อยู่ร่วมกับสมาชิกในครอบครัว อีกทั้งยังจะทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับทราบข้อมูลข่าวสารความเจริญก้าวหน้าของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปและไม่กลับไปติดต่อกับสังคมในเรือนจำอีก

3) เพื่อลดความแออัดยัดเยียดของสถานที่คุมขังโดยเรือนจำควรเป็นสถานที่ที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่เป็นอันตรายต่อสังคมซึ่งบุคคลนั้นควรต้องถูกควบคุมตัวไว้หรือตัดออกจากสังคมเป็นเวลานานอันจะทำให้สังคมเกิดความปลอดภัยมากขึ้น

4) เพื่อช่วยประหยัดงบประมาณของรัฐที่ต้องนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูผู้ต้องขังบางประเภทที่ไม่จำเป็น เช่น ผู้กระทำความผิดเล็กน้อยหรือกระทำความผิดโดยพลั้งพลาดไปหรือผู้ที่กระทำความผิดไปเพราะมีเหตุจำเป็นต่างๆ มิได้เกิดจากจิตใจชั่วร้ายซึ่งหากใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคมทำงานหาเลี้ยงตัวเองและครอบครัวต่อไปได้ ทำให้รัฐประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้กระทำความผิดประเภทนี้

การควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ได้นำมาใช้อย่างแพร่หลายในกฎหมายต่างประเทศได้มีการนำมาใช้ในหลายขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรม โดยกฎหมายมลรัฐจอร์เจียประเทศสหรัฐอเมริกาและกฎหมายอังกฤษมีการนำมาใช้ทั้งใน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อน

มีคำพิพากษา (Pre-Trial) ในการปล่อยตัวชั่วคราว ขั้นตอนทางเลือกในการลงโทษหรือการใช้แทนการจำคุก (Primary Sentencing) และขั้นตอนการใช้ภายหลังจำคุกมาระยะเวลาหนึ่ง (Post-Prison) โดยมีการพัฒนาและใช้อย่างแพร่หลายในสหรัฐอเมริกาซึ่งต่างก็มีกฎเกณฑ์ในส่วนที่สำคัญในการคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและการพิจารณาในการมีคำสั่งให้ใช้ของศาล กฎหมายได้วางกฎเกณฑ์ให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจอย่างกว้างเพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมกับบุคคลเป็นรายๆ ไปโดยคำนึงถึงฐานความผิดที่กระทำรวมทั้งประวัติอาชญากรรม สภาพแวดล้อมของผู้กระทำความผิดเพื่อประเมินความเสี่ยงในการใช้มาตรการดังกล่าวพร้อมทั้งกระบวนการหลังการใช้มาตรการนั้นแล้วเพื่อการควบคุมตรวจสอบและเมื่อพบว่าการฝ่าฝืนคำสั่งหรือข้อตกลงที่กำหนดไว้ก็มีกระบวนการนำกลับมาจำคุกหรือกักขังทั้งนี้ก็เพื่อความปลอดภัยของสังคม

ในส่วนของกฎหมายไทยตามมาตรา 89/2(3) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้วางกฎเกณฑ์การนำการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในขั้นตอนภายหลังที่ได้รับโทษจำคุกมาระยะหนึ่งแล้ว แต่ยังขาดหลักเกณฑ์และวิธีการนำไปใช้อีกมากซึ่งต้องกำหนดในกฎกระทรวงออกเป็นกฎหมายเพื่อให้มีผลบังคับใช้ต่อไป ดังนั้น หากยังไม่มีกฎกระทรวงออกมาบังคับใช้มาตรการตามมาตรา 89/2(3) นี้ก็ไม่อาจนำมาใช้บังคับได้ ผู้วิจัยจึงได้ขอเสนอแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่อาจจะนำไปใช้ในกฎกระทรวงต่อไปโดยได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 หัวข้อ 3.4

นอกจากนี้การควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์สามารถนำมาใช้ได้หลายขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม โดยผู้วิจัยเห็นควรนำมาใช้กับการกักขังแทนค่าปรับ การปล่อยตัวชั่วคราวและนำมาใช้ในการคุมประพฤติในกรณีศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ภายใต้เงื่อนไขพิเศษด้วยการควบคุมตัวโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติไม่ให้อันตรายขึ้นกับสังคมและให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวเป็นคนดีซึ่งเป็นมาตรการที่เหมาะสมแก่ไขพินผู้กระทำความผิดทั้งยังคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคม ดังนั้นเมื่อเทคโนโลยีพัฒนาอย่างเป็นระบบกฎหมายไทยควรนำการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้เพื่อให้ผู้ต้องโทษมีโอกาสได้ใช้ชีวิตตามปกติและปรับตัวกลับคืนเข้าสู่สังคมได้อย่างแท้จริง

6.2 ข้อเสนอแนะ

1. ในเรื่องของหลักเกณฑ์และวิธีการที่ควรกำหนดในกฎกระทรวงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้

“การจำกัดการเดินทางและอาณาเขต” หมายความว่ารวมถึง การจำกัดการเดินทางและอาณาเขตและการห้ามออกนอกเคหสถานหรือสถานที่ในช่วงเวลาที่กำหนดโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรือการจำกัดโดยวิธีการอื่นใดที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้คนตามที่ศาลเห็นสมควร

“อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า

1) เครื่องอุปกรณ์รับส่งสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ หรือเครื่องมือใดๆที่ใช้ติดตามตัวหรือสวมใส่ข้อมือ ข้อเท้าหรืออวัยวะส่วนอื่นใดของผู้ถูกจำกัด รวมทั้งศูนย์กลางในการประมวลผลข้อมูล หรือ

2) ระบบอิเล็กทรอนิกส์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้ถูกจำกัดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจจัดการตามหมายจับ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามกฎหมายนี้

“ผู้ถูกจำกัด” หมายความว่า ผู้ซึ่งศาลสั่งให้จำกัดโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้คน ตามมาตรา 89/2(3) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ข้อ 2 กฎกระทรวงฉบับนี้ให้ใช้บังคับในกรณีการจำกัดโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตตามมาตรา 89/2(3) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ข้อ 3 กรณีที่จะมีการร้องขอหรือพิจารณาให้นำวิธีการจำกัดการเดินทางและอาณาเขตมาใช้ตามมาตรา 89/2(3) ให้เจ้าพนักงานคำนึงถึงเหตุจำเป็น ซึ่งหมายความว่ารวมถึงเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1) ผู้ซึ่งต้องจำกัดจะถึงอันตรายแก่ชีวิตถ้าต้องจำกัด

2) ผู้ซึ่งต้องจำคุกจำเป็นต้องเลี้ยงดูบิดา มารดา หรือบุตรซึ่งพึ่งตนเองมิได้และขาดผู้อุปการะ

3) ผู้ซึ่งต้องจำคุกเจ็บป่วยและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อ 4 ในการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้จำคุกโดยวิธีการอื่น ผู้ร้องขออาจยื่นแนวทางปฏิบัติ เงื่อนไข และแผนการดำเนินการประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้

ข้อ 5 ศาลอาจมีคำสั่งให้จำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้ถูกจำกัดโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และให้รวมถึงวิธีการอย่างใดๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ห้ามออกนอกเคหะสถานหรือสถานที่ในช่วงเวลาที่กำหนด
- 2) กำหนดให้รายงานตัวภายในระยะเวลาและสถานที่ที่กำหนด
- 3) โดยวิธีการอื่นใดที่ศาลเห็นสมควร

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งจะต้องมีระยะเวลาในการจำกัดการเดินทางและอาณาเขตไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมงติดต่อกันในแต่ละวัน เว้นแต่ศาลจะพิจารณาเป็นอย่างอื่น

ข้อ 6 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามสมควรเพื่อมิให้บุคคลใดดัดแปลง ทำให้เสียหาย ทำลาย เคลื่อนย้ายหรือถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าด้วยกรณีใดๆ เพื่อมิให้มีคำบังคับตามคำสั่งศาล

ในกรณีมีเหตุตามวรรคหนึ่ง หรือเหตุอื่นใดที่ทำให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ชำรุดเสียหายหรือไม่สามารถใช้อย่างบังคับได้ตามคำสั่งศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้ถูกจำกัดรายงานต่อเจ้าพนักงานทราบโดยเร็ว

ข้อ 7 ผู้ถูกจำกัดจะต้องชำระค่าธรรมเนียม และวางเงินประกันในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ตามอัตราที่ระเบียบกระทรวงยุติธรรมกำหนด

ข้อ 8 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกจำกัดฝ่าฝืนเงื่อนไข หรือสอบถามบุคคลที่อยู่ในที่นั้นๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลหรือหลักฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ อุปนิสัย และความประพฤติของผู้ถูกจำกัด
- 2) รายงานข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อันเป็นเหตุควรแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตแก่เจ้าพนักงานทราบเพื่อดำเนินการต่อไป
- 3) เรียกผู้ถูกจำกัดมาสอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ
- 4) ตรวจสอบการดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติ เงื่อนไข และแผนการดำเนินการที่ศาลให้ความเห็นชอบตามข้อ 4

ข้อ 9 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศกระทรวงยุติธรรม เพื่อกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การกำหนดและการคืนเงินประกัน เงื่อนไขอื่นใด และหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้การดำเนินการตามกฎกระทรวงนี้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ

2. ในเรื่องการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์กับโทษกักขังแทนค่าปรับ

ผู้วิจัยเห็นควรนำการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ โดยเห็นควรแก้ไขกฎหมายมาตรา 29 วรรค 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญาให้นำมาตรา 24 วรรคสองใช้บังคับด้วย โดยให้ผู้ต้องโทษปรับถูกกักขังในที่อยู่อาศัยของตน หรือของบุคคลอื่นที่ยินยอม หรือสถานที่อื่นที่ใช้กักขังได้ โดยให้ศาลสามารถพิจารณาถึงความเหมาะสมในการนำการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ เพื่อให้ผู้ต้องโทษปรับมีโอกาสได้ทำงานตามปกติเพื่อนำเงินมาชดใช้ค่าปรับ ทั้งเป็นการสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในเรื่องโทษปรับ

3. ในเรื่องการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์กับการปล่อยตัวชั่วคราว

ผู้วิจัยเห็นควรนำการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราว โดยสามารถนำมาใช้กับกฎหมายไทยได้ซึ่งหลักเกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราวแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้วางหลักเกณฑ์ไว้ในทำนองคล้ายคลึงกันกับในต่างประเทศที่ให้ศาลคำนึงถึงด้านต่างๆของผู้กระทำความผิดและความปลอดภัยกับสังคมในการใช้ดุลพินิจของศาลเพื่อพิจารณาการปล่อยตัวตามมาตรา 108 โดยถ้าเห็นว่ามีความเหมาะสมในการใช้มาตรการดังกล่าว ศาลมีอำนาจมีคำสั่งให้ใช้ได้ตามมาตรา 108 วรรค 3 กฎหมายเปิดช่องให้อำนาจไว้โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนนี้อีก

4. ในเรื่องการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์กับผู้ต้องโทษจำคุก

เพื่อให้บรรลุนิติประสงคในการนำมาใช้อย่างแท้จริงผู้วิจัยเห็นควรแก้ไขมาตรา 89/2(3) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยไม่ควรมีเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษต้องรับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของโทษตามคำพิพากษาหรือน้อยกว่าสิบปีในกรณีต้องโทษจำคุกเกินสามสิบปีขึ้นไปหรือจำคุกตลอดชีวิต และเห็นควรให้นำการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการคุมประพฤติหลักเกณฑ์ตามมาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ภายใต้เงื่อนไขพิเศษคุมประพฤติด้วยการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติและเพิ่มความมั่นใจแก่ศาลว่าผู้ต้องโทษจะไม่ก่ออันตรายให้กับสังคม อีกทั้งเป็นการให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวเป็นคนดีภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด โดยให้ศาลกำหนดมาตรการดังกล่าวเป็นเงื่อนไขพิเศษในการคุมประพฤติตามมาตรา 56 วรรค 2